

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/1/2020
Identifikačné číslo spisu: 7018200350
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7018200350.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: G. G., narodený XX. W. XXXX, bytom v L., E. Č.. X, právne zast.: JUDr. Zuzanou Kolárikovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Stará Prešovská č. 10, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí generálneho riaditeľa žalovanej z 24. januára 2018 a z 15. februára 2018, vedenými pod číslami XXX XXX XXXX X, o výšku starobného dôchodku, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. júna 2019, č.k. 1Sa/32/2018-46, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 21. júna 2019, č.k. 1Sa/32/2018-46 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej,

- z 24. januára 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 09. októbra 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým bol žalobcovi podľa § 65, § 274, § 82 a § 293ce zákona č. 461/2003 Z.z. priznaný od 12. februára 2013 starobný dôchodok v sume 745,40 eur mesačne a každoročne valorizovaný počnúc rokmi 2014, 2015, 2016 a 2017 (vždy k 01. januáru) na konečnú sumu 769,50 eur mesačne,

- z 15. februára 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento podľa § 218 ods. 2 zákona č.

461/2003 Z.z. zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 30. novembra 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým bol žalobcovi podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. zvýšený starobný dôchodok od 01. januára 2018 na sumu 777,90 eur mesačne.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaných rozhodnutí generálneho riaditeľa žalovanej preskúmal v intenciách § 12 ods. 1,3,4,6 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“), ďalej § 274 ods. 1,2, § 293k ods. 1,2,3,4,7 zákona č. 461/2003 Z.z. a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd k podstatnej požiadavke žalobcu, aby jeho starobný dôchodok bol vypočítaný bez obmedzenia priemerného mesačného zárobku, uviedol, že takémuto výpočtu bránilo ustanovenie § 293k ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., z ktorého vyplýva, že na účely určenia sumy starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 poistenca uvedeného v § 261 ods. 1 sa odseky 1 a 6 nepoužijú. Preto súd v súlade so záväzným právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky má za to, že uvedené platí aj na určenie sumy dôchodku podľa § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., čo znamená, že nároky žalobcu plynúce zo zaradenia jeho zamestnania do II. pracovnej kategórie sa priznávajú až do 31. decembra 2023, ale pri určení výšky starobného dôchodku sa priemerný mesačný zárobok musí vypočítať podľa § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb., teda s obmedzením priemerného mesačného zárobku. Žalobou napadnuté rozhodnutie z 24. januára 2018 obsahuje dostatočne prehľadný porovnávajúcí výpočet priemerných mesačných zárobkov s redukciami a tým aj vyčerpávajúce vysvetlenie § 293k ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z. Žalovaná v rozhodnutí uviedla okrem príslušných na vec žalobcu sa vzťahujúcich zákonných ustanovení aj výsledné sumy jednotlivých zákonných prepočtov, ku ktorým dospela na podklade správne zhodnotených období dôchodkového poistenia, vymeriavacích základov podľa evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia, ktoré žalobca osvedčil svojim podpisom a ktoré ani nenamietal. Konkrétna suma starobného dôchodku bola preto v rozhodnutí žalobcovi určená v súlade s platnými právnymi predpismi účinnými v čase vzniku nároku žalobcu na starobný dôchodok, a preto žalovaná bola povinná tieto predpisy aplikovať vrátane ich zákonných obmedzení. Súd v zhode s názorom žalovanej uvedeným v jej vyjadrení k žalobe z 15. mája 2018 uviedol, že žalovaná nepochybila, pokiaľ pri výpočte starobného dôchodku žalobcu postupovala podľa v rozhodnutí citovaných zákonných ustanovení a v rozhodnutí uvedených postupov pri prepočtoch, pretože zákonné postupy žalovaná nemohla svojvoľne ignorovať podľa predstáv žalobcu a pre žalobcu výhodnejších prepočtov tak, ako ich žalobca uvádza vo svojich žalobách. Preto súd postup žalovanej považoval za zákonný a jej rozhodnutie za rozhodnutie, ktoré bolo vydané v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z., ako aj v súlade s právnym názorom vysloveným v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. júla 2017, sp. zn. 9So/166/2015, ktorý právny názor bol pre žalovanú právne záväzným.

4. Vo vzťahu k druhému žalobou napadnutému rozhodnutiu z 13. februára 2018 týkajúceho sa zvýšenia starobného dôchodku žalobcu, súd uviedol, že Sociálna poisťovňa je v súlade s § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. povinná každoročne zvýšiť jednotlivé druhy dôchodkov. Preto ak žalobcovi rozhodnutím generálneho riaditeľa žalovanej z 24. januára 2018 bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 09. októbra 2017 o priznaní starobného dôchodku, a toto nadobudlo právoplatnosť, pretože proti nemu nie je prípustný riadny opravný prostriedok, tak starobný dôchodok, ktorý žalobcovi patril k 31. decembru 2017 v sume 769,50 eur mesačne bol žalobcovi žalobou napadnutým rozhodnutím správne zvýšený od 01. januára 2018 o pevnú sumu zvýšenia, t.j. o 8,40 eur mesačne, pretože táto suma je vyššia ako suma zvýšenia o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, čo predstavuje 6,20 eur mesačne. Potom matematickým prepočtom žalobcovi starobný dôchodok patrí od 01. januára 2018 v sume 777,90 eur mesačne ($769,50 + 8,40 = 777,90$ eur mesačne). Na základe uvedeného súd vyhodnotil námietku žalobcu týkajúcu sa nesprávnej úpravy sumy starobného dôchodku z dôvodu neprávoplatného rozhodnutia ako nedôvodnú.

5. Vzhľadom na uvedené, krajský súd žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

6. O trovách konania správny súd rozhodol tak, že účastníkom právo na náhradu trov konania nepriznal, keď žalobca nebol úspešný (§ 167 ods. 1 SSP) a žalovaná si právo na náhradu trov konania neuplatnila (§ 168 SSP).

II.

7. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

8. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP), rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP) a tiež, že sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (§ 440 ods. 1 písm. h/ SSP).

9. Konkrétne namietal, že vo veci neboli zhodnotené všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti, z ktorého dôvodu žalobca v priebehu konania navrhol súdu (pokiaľ bude žalovaná naďalej zotrvať na svojom stanovisku o správnosti výpočtu jeho starobného dôchodku) vykonať znalecké dokazovanie, ktorým by sa preukázala tá skutočnosť, že žalovaná nesprávne postupovala pri výpočte starobného dôchodku. Nakoľko súd sa s týmto návrhom nijako nevysporiadal a žalobcovi neuviedol dôvody, pre ktoré tento návrh neakceptoval, jeho rozhodnutie možno pokladať za arbitrárne, teda nepreskúmateľné.

10. V ďalšej časti podanej kasačnej sťažnosti namietal, že určenie výšky starobného dôchodku žalovanou podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nezohľadňuje nároky žalobcu plynúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie. Napadnuté rozhodnutia sú v rozpore s § 274 ods. 1,2 zákona č. 461/2003 Z.z., keď absolútne nezohľadňujú nároky žalobcu plynúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, aj keď zákon striktno upravuje ich nárokovateľnosť až do roku 2023. Krajskému súdu vytkol, že tento na jednej strane tvrdí, že nároky žalobcu na zaradenie do pracovnej kategórie sa zachovávajú, na druhej strane obmedzuje jeho priemerný zárobok ustanovením § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb.

11. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

12. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 09. októbra 2019 považujúc dôvody žalobcu uvádzané v kasačnej sťažnosti za neopodstatnené. Krajský súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci pre posúdenie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaných rozhodnutí. Priznanie starobného dôchodku žalobcu bolo vykonané v súlade s platnými právnymi predpismi o sociálnom poistení.

13. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

14. Vyjadrenie žalovanej bolo doručené žalobcovi dňa 29. novembra 2019 na vedomie.

V.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

16. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

17. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

18. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúvajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

19. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

20. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

21. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej - z 24. januára 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 09. októbra 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým bol žalobcovi podľa § 65, § 274, § 82 a § 293ce zákona č. 461/2003 Z.z. priznaný od 12. februára 2013 starobný dôchodok v sume 745,40 eur mesačne a každoročne valorizovaný počnúc rokmi 2014, 2015, 2016 a 2017 (vždy k 01. januáru) na konečnú sumu 769,50 eur mesačne, - z 15. februára 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 30. novembra 2017, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým bol žalobcovi podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. zvýšený starobný dôchodok od 01. januára 2018 na sumu 777,90 eur mesačne.

22. Podľa § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb., ak priemerný mesačný zárobok vypočítaný podľa odsekov 1 až 5 prevyšuje sumu 2.500,- Sk, počíta sa suma 2.500,- Sk v plnej výške, zo sumy nad 2.500,- Sk do 6.000,- Sk jedna tretina a zo sumy nad 6.000,- Sk do 10.000,- Sk jedna desatina; na sumu nad 10.000,- Sk sa neprihliada.

23. Dňa 01. januára 2004 nadobudol účinnosť zákon č. 461/2003 Z.z.

24. Podľa § 293k ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., ak suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 bola obmedzená najvyššou výmerou, starobný dôchodok sa uvoľní odo dňa splátky splatnej po 31. júli 2006 v sume, v akej by sa vyplácal k tomuto dňu bez tohto obmedzenia.

25. Podľa § 293k ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., suma starobného dôchodku, ktorá bola vypočítaná z upraveného priemerného mesačného zárobku 4.067,- Sk, sa novo určí podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 z priemerného mesačného zárobku určeného podľa odsekov 3 a 4 bez obmedzení podľa odseku 1, a to aj za obdobie dôchodkového poistenia získané v období od 1. januára 2004 do 31. júla 2006 po vzniku nároku na starobný dôchodok.

26. Podľa § 293k ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., priemerný mesačný zárobok na účely určenia sumy starobného dôchodku je priemerný mesačný zárobok, z ktorého bola

vypočítaná suma starobného dôchodku, neobmedzený podľa predpisu účinného do 31. decembra 2003.

27. Podľa § 293k ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., priemerný mesačný zárobok v sume do 2.500,- Sk sa započítava v plnej výške, zo sumy nad 2.500,- Sk do 6.000,- Sk sa započítava jedna tretina a zo sumy nad 6.000,- Sk sa započítava jedna desatina. Takto upravený priemerný mesačný zárobok sa zaokrúhľuje na celé slovenské koruny nahor.

28. Podľa § 293k ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., o sume starobného dôchodku podľa odsekov 1 až 4 Sociálna poisťovňa rozhodne najneskôr do 31. decembra 2007. Starobný dôchodok podľa prvej vety sa vypláca najskôr odo dňa splátky splatnej po 31. júli 2006, ak táto suma je vyššia ako suma starobného dôchodku vyplácaná k tomuto dňu.

29. Podľa § 293k ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., sociálna poisťovňa rozhodne o nároku na starobný dôchodok, ktorý vznikol do 31. decembra 2003 a nárok na jeho výplatu vznikne po 31. júli 2006, v sume podľa odsekov 1 až 4 odo dňa vzniku nároku na jeho výplatu.

30. Podľa § 293k ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z., na účely určenia sumy starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 poistenca uvedeného v § 261 ods. 1 sa odseky 1 až 6 nepoužijú; to platí aj na určenie sumy dôchodku podľa § 274 ods. 2.

31. Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

32. Podľa § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., suma starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu. 110) [odkaz na § 23 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 222/2003 Z.z.; pozn. súdu]. To platí aj vtedy, ak sa suma dôchodkov uvedených v prvej vete určuje na účely určenia sumy vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku alebo sirotského dôchodku.

33. Najvyšší súd z obsahu súdneho, ako aj pripojeného dávkového spisu mal preukázané, že žalobca na predpísanom tlačive dňa 28. júla 2014 (žiadosť spísaná dňa 17. júla 2014) požiadal o starobný dôchodok, ktorý žiadal priznať od 12. februára 2013. Tiež bolo zistené, že

- žalovaná rozhodnutím z 31. júla 2014 v spojení so zmenovým rozhodnutím z 22. septembra 2014 žalobcovi priznala od 12. februára 2013 starobný dôchodok v sume 745,40 eur mesačne (od 1. januára 2014 v sume 754,20 eur mesačne,
- následne rozhodnutím zo 04. decembra 2014 žalobcovi k 01. januáru 2015 starobný dôchodok zvýšila na sumu 759,40 eur mesačne,
- na základe podaného opravného prostriedku v zmysle Tretej hlavy Piatej časti v tej dobe platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku, krajský súd rozsudkom z 01. apríla 2015, č.k. 3Sd/59/2014-58 vyššie uvedené rozhodnutia žalovanej z 31. júla 2014 v spojení so zmenovým rozhodnutím z 22. septembra 2014 a zo 04. decembra 2014 ako zákonné potvrdil,
- na odvolanie žalobcu, najvyšší súd rozsudkom z 26. júla 2017, sp. zn. 9So/166/2015 rozsudok krajského súdu zmenil tak, že predmetné rozhodnutia žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie [dôvod, pre ktorý najvyšší súd pristúpil ku zmene rozsudku krajského súdu a k zrušeniu predmetných rozhodnutí spočíval v nepreskúmateľnosti napadnutých rozhodnutí pre nedostatok dôvodov, konkrétne rozhodnutia žalovanej, napriek doplneniu dôvodov (rozhodnutím z 22. septembra 2014) neobsahovali dostatočne prehľadný porovnávajúcí výpočet priemerného mesačného zárobku s redukciami a tým aj vyčerpávajúce vysvetlenie ustanovenia § 293 ods. 7 (po správnosti § 293k ods. 7; pozn.) zákona č. 461/2003 Z.z.; teda bolo nedostatočné uvedenie iba zákonných citácií a výslednej sumy jednotlivých zákonných prepočtov, ale bolo nutné uviesť aj samotný postup prepočtov],
- na základe záverov plynúcich z rozhodnutia najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 9So/166/2015, žalovaná pristúpila k vydaniu rozhodnutia z 09. októbra 2017, ktorým žalobcovi od 12. februára 2013 priznala

starobný dôchodok v sume 745,40 eur mesačne (vrátane každoročných valorizácií s tým, že k 01. januáru 2017 bola výška starobného dôchodku určená na 769,50 eur mesačne),
- na odvolanie žalobcu, žalovaná tu preskúvaným rozhodnutím z 24. januára 2018 odvolanie žalobcu v celom rozsahu zamietla a rozhodnutie z 09. októbra 2017 potvrdila,
- v priebehu dávkového konania žalovaná následne rozhodnutím z 30. novembra 2017 zvýšila žalobcovi (každoročnou predpísanou valorizáciou) starobný dôchodok na sumu 777,90 eur mesačne,
- na odvolanie žalobcu, žalovaná tu preskúvaným rozhodnutím z 15. februára 2018 odvolanie žalobcu v celom rozsahu zamietla a rozhodnutie z 30. novembra 2017 potvrdila.

34. Zásadným v predmetnej veci bolo posúdenie otázky, či žalovanou uskutočnený porovnávací výpočet v zmysle § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. sa realizuje aj so zohľadnením úpravy (obmedzeného) priemerného mesačného zárobku a najvyšších výmer podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, t.j. podľa § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb., alebo pri výpočte starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 sa na toto obmedzenie neprihliada, a teda priemerný mesačný zárobok sa zohľadňuje v plnej výške.

35. Najvyšší súd na úvod poukazuje na to, že zákon č. 100/1988 Zb. pri výpočte starobného dôchodku vychádzal z iných kritérií, než ktoré sú aktuálne nastavené zákonom č. 461/2003 Z.z. Kým suma starobného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z.z. sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty (bližšie pozri § 60 a nasl. tohto zákona), zákon č. 100/1988 Zb. vychádzal v prvom rade zo zistenia priemerného mesačného zárobku, ktorý možno definovať ako mesačný priemer hrubých zárobkov dosiahnutých v piatich zárobkovo najlepších kalendárnych rokoch v rozhodnom období s tým, že za rozhodné obdobie sa považovalo obdobie desiatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov pred rokom, v ktorom vznikol nárok na dôchodok (pozri § 12 ods. 1 v spojení s § 12 ods. 3 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb.). V tomto smere najvyšší súd ďalej uvádza, že zákon č. 100/1988 Zb. obsahoval aj limitačné ustanovenia, pri ktorých sa buď občanovi úplne nezohľadnil vypočítaný priemerný mesačný zárobok vyšší ako 10.000,-Sk (§ 12 ods. 6 časť za bodkočiarkou), a teda maximálna výška priemerného mesačného zárobku bola 4.067,-Sk, prípadne po prepočte na menu euro 135,- eur $[2.500 + (6.000-2.500):3 + (10.000-6.000):10]$, alebo suma starobného dôchodku bola obmedzená najvyššími výmerami dôchodkov (§ 24 a § 64).

36. Následne prijatím zákona č. 461/2003 Z.z., a teda v procese prechodu zo zabezpečovacieho systému na poistný systém v úmysle zmierniť dôsledky tohto procesu, a predovšetkým z dôvodu zamedzenia nežiadúcemu stavu spočívajúcemu v rozdieloch v sumách starobných dôchodkov vypočítaných podľa zákona č. 100/1988 Zb. na jednej strane a podľa zákona č. 461/2003 Z.z. na strane druhej (keďže zákon č. 461/2003 Z.z. už tieto limitačné ustanovenia neupravoval), zákonom č. 310/2006 Z.z. účinným od 01. augusta 2006 (článok I, bod 164) bola prijatá novela zákona č. 461/2003 Z.z., ktorý bol doplnený o § 293k ods. 1 až 7 s tým, že podstata tejto novely spočívala v tom, že suma starobného dôchodku priznaného podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 (t.j. podľa zákona č. 100/1988 Zb.) bola prepočítaná bez obmedzenia najvyššou výmerou a súčasne sa prehodnotila aj výška toho dôchodku, pri ktorom nebola zohľadnená suma priemerného mesačného zárobku presahujúceho sumu 10.000,-Sk. Z praktického hľadiska, sa potom výška priemerného mesačného zárobku určila nasledovným spôsobom: v prípade, ak výška priemerného mesačného zárobku (XY) prevyšovala sumu 10.000,-Sk, potom suma 2.500,-Sk sa započítala v plnej sume, zo sumy nad 2.500,-Sk do 6.000,-Sk sa započítala $1/3 (6.000-2.500):3 = 1.166,6666,-Sk$ a zo sumy nad 10.000,-Sk sa započítala $1/10 (XY-10.000):10$.

37. Po preskúmaní veci najvyšší súd dospel k záveru, že námietkam žalobcu a predovšetkým k zásadnej námietke (pozri bod 34 tohto rozsudku) nemožno priznať úspech. Odhliadnuc už na vyššie zmienený účel predmetného prechodného ustanovenia § 293k zákona č. 461/2003 Z.z. spočívajúci v snahe dorovnať starobné dôchodky poberateľov starobných dôchodkov priznaných podľa zákona č. 100/1988 Zb. s dôchodkami priznávanými a vyplácanými podľa zákona č. 461/2003 Z.z., najvyšší súd ďalej uvádza, že predmetné ustanovenie sa vzťahuje na tých poberateľov starobného dôchodku, u ktorých suma starobného dôchodku určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 (t.j. podľa zákona

č. 100/1988 Zb.) bola obmedzená najvyššou výmerou a tiež, u ktorých suma starobného dôchodku bola vypočítaná z upraveného priemerného mesačného zárobku 4.067,-Sk. Z uvedeného je teda zrejmé, že išlo o dôchodcov, ktorým bol starobný dôchodok priznaný, tento poberali, pričom (z dôvodu v tom čase relevantnej právnej úpravy) suma ich starobného dôchodku bola obmedzená. V predmetnej veci však žalobca nebol poberateľom starobného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Z.z., teda ani suma jeho starobného dôchodku nemohla byť obmedzená najvyššou výmerou a nemohla byť ani vypočítaná z upraveného priemerného mesačného zárobku 4.067,-Sk. Z tohto dôvodu sa podľa názoru najvyššieho súdu § 293k zákona č. 461/2003 Z.z. na žalobcu, ktorý si až žiadosťou z júla 2014 požiadal o starobný dôchodok, nevzťahuje. Uvedené potvrdzuje aj ten fakt, že podľa § 293k ods. 5 veta prvá zákona č. 461/2003 Z.z. o sume starobného dôchodku podľa odsekov 1 až 4 § 293k Sociálna poisťovňa bola povinná rozhodnúť najneskôr do 31. decembra 2007. Z tohto dôvodu, nebola na strane žalobcu splnená základná hmotnoprávna podmienka, teda nebol poberateľom starobného dôchodku, na sumu ktorého dopadali účinky limitačných ustanovení zákona č. 100/1988 Zb. Rovnako tento názor podporuje aj samotný zákonodarca, ktorý v § 293k ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z. výslovne vylúčil aplikáciu tohto prechodného ustanovenia aj na prípady určenia súm dôchodkov podľa § 274 ods. 2, t.j. prípady, kedy u poistenca, ktorý získal doby zamestnania v I. alebo II. pracovnej kategórii, ktoré sa podľa § 274 ods. 1 zachovávajú (čo je prípad žalobcu) je nutné pristúpiť k porovnávaciemu výpočtu, teda k výpočtu starobného dôchodku podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 v celom rozsahu, teda aj vrátane limitačných ustanovení (§ 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb.) a tiež podľa zákona č. 461/2003 Z.z. a k následnému porovnaniu ich výšok.

38. Najvyšší súd ďalej uvádza, že § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. zakotvuje zásadu zachovania získaných nárokov, rešpektujúc predchádzajúcu právnu úpravu (zákon č. 100/1988 Zb.), podľa ktorej sa nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie zachovávajú. Z toho dôvodu pre posúdenie vzniku nároku na starobný dôchodok z titulu výkonu zamestnaní zaradených do zvýhodnenej pracovnej kategórie nie je možné pre žalobcu stanoviť iné (menej výhodné) podmienky, ako boli stanovené predchádzajúcou úpravou. Toto ustanovenie teda umožňuje vznik nároku na starobný dôchodok pred dovŕšením 62. roku veku, avšak neznamená, že výška starobného dôchodku bude počítaná bez obmedzenia plynúceho z § 12 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. Toto obmedzenie sa neuplatní výlučne za splnenia podmienok plynúcich z § 293k zákona č. 461/2003 Z.z., čo však nie je prípad žalobcu.

39. K návrhu žalobcu na nariadenie znaleckého dokazovania za účelom výpočtu starobného dôchodku, najvyšší súd uvádza, že predmetom znaleckých skúmaní sú predovšetkým otázky skutkové, nie právne. Rozhodovanie o nároku na konkrétnu dávku a jej výške prináleží výlučne Sociálnej poisťovni ako orgánu aplikácie práva s tým, že zákonnosť takéhoto rozhodnutia vrátane postupu predchádzajúceho prijatiu konkrétneho rozhodnutia môže byť predmetom preskúmania súdu v rámci správneho súdnictva.

40. Najvyšší súd poukazuje aj na závery plynúce z predchádzajúceho rozhodnutia najvyššieho súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 9So/166/2015. V tam prejednávanvej veci síce najvyšší súd vyhovel žalobe, zmenil potvrdzujúci rozsudok krajského súdu a zrušil napadnuté rozhodnutia žalovanej, avšak výlučne z dôvodu nepreskúmateľnosti napadnutých rozhodnutí pre nedostatok dôvodov, konkrétne rozhodnutia žalovanej, i napriek doplneniu dôvodov (rozhodnutím z 22. septembra 2014) neobsahovali dostatočne prehľadný porovnávajúcí výpočet priemerného mesačného zárobku s redukciami a tým aj vyčerpávajúce vysvetlenie ustanovenia § 293k ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z.; teda bolo nedostatočné uvedenie iba zákonných citácií a výslednej sumy jednotlivých zákonných prepočtov, ale bolo nutné uviesť aj samotný postup prepočtov. Najvyšší súd však čo do merita veci skonštatoval, že cit.: „ (...) Krajský súd aj odporkyňa správne uviedli, že pre určenie sumy starobného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. je potrebné postupovať v súlade s § 12 ods. 6, ktorý upravuje výpočet priemerného mesačného zárobku (PMZ) a nový zákon zasa v § 66 ods. 1 vyslovene ustanovuje, že suma starobného dôchodku sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. O nároku na starobný dôchodok bolo rozhodnuté na podklade správne zhodnotených období dôchodkového poistenia, vymeriavacích základov podľa evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia, ktoré navrhovateľ podpísal a tieto

nenamietal. Konkrétna suma dávky bola určená v súlade s platnými právnymi predpismi účinnými v čase vzniku nároku na starobný dôchodok, a preto odporkyňa bola povinná tieto predpisy aplikovať aj vrátane zákonných obmedzení. Odvolací súd je v zhode s názorom krajského súdu, že odporkyňa nepochybila, keď pri výpočte starobného dôchodku postupovala podľa už vyššie citovaných ustanovení, pretože zákonné postupy nemohla svojvoľne ignorovať podľa predstáv navrhovateľa.“

41. V ďalšom, najmä čo do posúdenia správnosti výpočtu starobného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z.z. vychádzajúceho primárne z rozhodnutia z 24. januára 2018 vrátane jeho valorizácie realizovanej rozhodnutím z 15. februára 2018 najvyšší súd bez ďalšieho odkazuje na závery plynúce z rozsudku krajského súdu, s ktorými sa plne stotožňuje a zároveň (aj vzhľadom na to, že v kasačnom konaní právne zastúpený žalobca v tomto smere žiadne námietky neuvádzal) nepovažuje za potrebné ich opakovať.

42. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobcu za dôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

43. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

44. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.